

אומנות שימושית למגזר הממלכתי-דתי

לפי תוכנית הלימודים החדשה

הוראות לנבחנים

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה חלקים.

עליכם לענות על חלק א – חלק חובה, ועל אחד מבין החלקים ב-ג.

חלק א – יסודות השפה החזותית – חובה 20 נקודות

חלק ב – מפגשים מהסוג החזותי בעידן הטכנולוגי 80 נקודות
או

חלק ג – היבטים בתולדות העיצוב 80 נקודות

עליכם לענות על שאלה אחת מתוך חלק א ועל חמש שאלות מתוך אחד החלקים ב או ג.
סך-הכול עליכם לענות על שש שאלות.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי

ד. הוראות מיוחדות:

1. את כל התשובות עליכם לכתוב בעט, במחברת הבחינה בלבד.

2. ענו על מספר השאלות הנדרש בשאלון. המעריך יקרא ויעריך את מספר התשובות הנדרש בלבד, לפי סדר כתיבתן במחברת, ולא יתייחס לתשובות נוספות.

3. התמונות לכל השאלות מרוכזות בנספחים המצורפים לשאלון. הן מסודרות על-פי סדר הופעתן בשאלון.

4. ציינו על גבי כריכת המחברת, ליד מדבקת הנבחן, על איזה חלק עניתם: ב או ג.

כתבו במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונכם לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).

כתבו "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. כתיבת טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה!

בשאלון זה 7 עמודים ו-14 עמודי נספחים.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים,
אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

חלק א: יסודות השפה החזותית – חובה (20 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 1–2 (לכל שאלה – 20 נקודות).

שאלה 1 – כרזות המכבייה

המכבייה היא מעין אולימפיאדה, המתקיימת כל ארבע שנים בישראל, בהשתתפות ספורטאים יהודים מהארץ והעולם. בתמונות 1 ו-2 מוצגות כרזות שעוצבו עבור המכבייה: בתמונה 1 מוצגת הכרזה שעוצבה למכבייה השישית על ידי סטודיו רולי, ובתמונה 2 מוצגת הכרזה שעוצבה למכבייה השמינית על ידי אשר קלדרון.

(8 נק') א. תארו כל אחת מן הכרזות.

מטרות המכבייה הן לחזק את הקשר בין יהודים בארץ ובעולם ולאחד ביניהם, וכן לעודד רוח ספורטיבית, שיתוף פעולה, אחווה ותחרות הוגנת.

(6 נק') ב. בכל אחת מן הכרזות, הסבירו קוד חזותי אחד המבטא את אחת ממטרות המכבייה.

(6 נק') ג. בכל אחת מן הכרזות, הסבירו מרכיב חזותי אחד המבטא את אחת ממטרות המכבייה.

שימו לב: אפשר לבחור בסעיפים ב ו-ג באותה מטרה או בשתי מטרות שונות.

שאלה 2 – ביטויים של תקווה

בתמונה 3 מוצגת היצירה "ילדה עם בלון" של בנקסי, ובתמונה 4 מוצגת היצירה "תקווה לעתיד" של ססיל פרדיגון.

(8 נק') א. תארו כל אחת מן היצירות.

(6 נק') ב. הסבירו קוד חזותי אחד בכל יצירה המבטא תקווה.

(6 נק') ג. הסבירו מרכיב חזותי אחד בכל יצירה המבטא תקווה.

חלק ב: מפגשים מהסוג החזותי בעידן הטכנולוגי (80 נקודות)

ענו על חמש מן השאלות 3–11 (לכל שאלה – 16 נקודות).

שאלה 3 – השפעת הציור על הצילום

בתמונה 1 מוצגת היצירה "נמוגה לאיטה" של הנרי פיץ' רובינסון.

(8 נק') א. תארו את היצירה. בתיאור התייחסו לדמויות, לדימויים ולאווירה ביצירה.

(8 נק') ב. הצילום בתחילת דרכו לא נתפס כאומנות.

הסבירו כיצד רובינסון ביקש להעלות את התצלום "נמוגה לאיטה" לדרגת אומנות.

בתשובה התייחסו לטכניקה, לקומפוזיציה ולתפיסת החלל.

שאלה 4 – מציאות ודמיון

בתמונה 2 מוצגת היצירה "החוף בז'רוויל" של ז'אן פרנסואה מייה, ובתמונה 3 מוצגת היצירה "בלונדין והצב" של וירג'יניה פרנסס סטרט.

(7 נק') א. תארו את הנוף המוצג בכל אחת מן היצירות.

בתיאור התייחסו לקומפוזיציה, לצבעים ולתפיסת החלל.

(4 נק') ב. הסבירו קוד חזותי אחד של שפת הצילום הבא לידי ביטוי ביצירה "החוף בז'רוויל".

(5 נק') ג. הסבירו כיצד היצירה "בלונדין והצב" מציעה שפה חלופית לשפת הצילום.

שאלה 5 – קריקטורה

בתמונה 4 מוצגת היצירה "נאדאר מעלה את הצילום לדרגת אומנות" של אונורה דומייה.

(10 נק') א. תארו את היצירה. בתיאור התייחסו לדימויים, לקומפוזיציה ולתפיסת החלל.

(6 נק') ב. היצירה של דומייה היא קריקטורה ביקורתית.

הסבירו את הביקורת של דומייה הבאה לידי ביטוי בשם היצירה ובדימויים המופיעים בה.

שאלה 6 – ראשית הראינוע

בתמונות 5א עד 5ד מוצגים ארבעה פריימים מן הסרטון "שלבים משעשעים של פרצופים מצחיקים" של ג'יי סטיוארט בלקטון.

(6 נק') א. תארו בקצרה את ההתרחשות בסרטון "שלבים משעשעים של פרצופים מצחיקים".

(6 נק') ב. הסבירו חידוש אחד של הקולנוע בראשית דרכו, אשר בא לידי ביטוי בסרטון.

(4 נק') ג. הסבירו קוד חזותי אחד של שפת הקולנוע הבא לידי ביטוי בסרטון.

שאלה 7 – רכבות בפעולה

בתמונות 6א עד 6ג מוצגים פריימים מן הסרטון "רכבת נכנסת לתחנת קיוטאט" של האחים לומייר, ובתמונה 7 מוצגת היצירה "רכבת משורינת בפעולה" של ג'ינו סווריני.

- (3 נק') א. הסבירו חידוש **אחד** הבא לידי ביטוי בסרטון של האחים לומייר.
(8 נק') ב. הסבירו **שני** מרכיבים חזותיים שבהם השתמש סווריני ביצירתו כדי לבטא תנועה.
(5 נק') ג. הסבירו קוד חזותי **אחד** של שפת הקולנוע הבא לידי ביטוי בכל יצירה.

שאלה 8 – אימוץ השפה החזותית של הקולנוע בציור

בתמונה 8 מוצגת היצירה "הרוכב" של נטליה גונצ'רובה.

- (6 נק') א. תארו את היצירה.
(6 נק') ב. הסבירו **שתי** דרכים שבאמצעותן יצרה גונצ'רובה אשליה של תנועה ביצירתה.
(4 נק') ג. הסבירו כיצד היצירה מבטאת את רוח התקופה שבה היא נוצרה.

שאלה 9 – אשליה של מציאות

בתמונה 9 מוצגת היצירה "לקפוץ אל הריק" של איב קליין, ובתמונה 10 מוצגת תמונת השער של המגזין אסקוויר שעיצב ג'ורג' לויס.

- (6 נק') א. תארו כל אחת מן היצירות. בכל תיאור התייחסו לדמויות, לקומפוזיציה ולצבעוניות.
(5 נק') ב. ציינו באיזו טכניקה נוצרו שתי היצירות, והסבירו כיצד הטכניקה מאפשרת להציג אשליה של מציאות בכל יצירה.
(5 נק') ג. הסבירו קוד חזותי **אחד** של שפת הטלוויזיה שבא לידי ביטוי בכל יצירה.

שאלה 10 – צוהריים

בתמונה 11 מוצגת היצירה "צוהריים" של לי קרסנר.

- (8 נק') א. תארו את היצירה. בתיאור התייחסו לצורות, לצבעוניות ולקומפוזיציה.
(3 נק') ב. הסבירו מהי מידת הקרבה של היצירה למציאות.
(5 נק') ג. הסבירו כיצד תהליך העבודה על היצירה מבטא את עולמה הפנימי של האומנית.

שאלה 11 – פריימים בציור

בתמונה 12 מוצגת היצירה "אוטובוס עם השתקפות של בניין הפלטהאירון" של ריצ'ארד אסטס, ובתמונה 13 מוצגת היצירה "ללא כותרת" של קית' הרינג.

- (6 נק') א. תארו כל אחת מן היצירות. בתשובה התייחסו לקומפוזיציה, להתרחשות ולצבעוניות.
(5 נק') ב. הסבירו קוד חזותי **אחד** של שפת הטלוויזיה שבא לידי ביטוי ביצירה "אוטובוס עם השתקפות של בניין הפלטהאירון".
(5 נק') ג. הסבירו קוד חזותי **אחד** של שפת הטלוויזיה שבא לידי ביטוי ביצירה "ללא כותרת".

חלק ג: היבטים בתולדות העיצוב (80 נקודות)

ענו על חמש מן השאלות 12–20 (לכל שאלה – 16 נקודות).

שאלה 12 – כיסאות

בתמונה 1 מוצג כיסא שעיצבו ג'נס ובטרידג', ובתמונה 2 מוצג כיסא סאסקס שעיצב פיליפ ווב.

8 נק' א. תארו כל אחד מן הכיסאות. בתשובה התייחסו לצורות, לצבעים ולחומרים.

4 נק' ב. בכל אחד מן הכיסאות בא לידי ביטוי יחס אחר לייצור התעשייתי.

הסבירו טענה זו תוך התייחסות לאופן הייצור ולחומרים.

4 נק' ג. ציינו מקור השראה אחד לכל אחד מן הכיסאות.

שאלה 13 – גופי תאורה בסגנון אר נובו

בתמונה 3 מוצגות מנורות בכניסה לתחנת מטרו שעיצב הקטור גימאר, ובתמונה 4 מוצגת מנורת "לה קופרים" שעיצב אמיל גאלה.

4 נק' א. ציינו שלושה מן המאפיינים של סגנון האר נובו.

6 נק' ב. תארו כל אחת מן המנורות. בתשובה התייחסו לדימויים, לחומרים ולצבעים.

6 נק' ג. בחרו באחת מן המנורות, והסבירו כיצד שניים מן המאפיינים שצינתם בסעיף א' באים לידי ביטוי במנורה.

שאלה 14 – קישוט הוא פשע

בתמונה 5 מוצג בית שטיינר שתכנן אדולף לוס.

8 נק' א. לפי תפיסתו העיצובית של לוס "קישוט הוא פשע". הסבירו תפיסה זו.

8 נק' ב. הסבירו כיצד התפיסה העיצובית "קישוט הוא פשע" באה לידי ביטוי בבית שטיינר. בתשובה התייחסו לצורות, לחומרים ולעיצוב הפנים במבנה.

שאלה 15 – גופנים

בתמונה 6 מוצג גופן יוניברסל שעיצב הרברט באייר, ובתמונה 7 מוצג גופן Boul Mich שעיצב אוסוולד קופר.

4 נק' א. הסבירו הבדל מרכזי אחד בין האר דקו למודרניזם.

6 נק' ב. גופן יוניברסל עוצב בסגנון מודרניסטי.

הסבירו שני מאפיינים של המודרניזם הבאים לידי ביטוי בגופן זה.

6 נק' ג. גופן Boul Mich עוצב בסגנון האר דקו.

הסבירו שני מאפיינים של האר דקו הבאים לידי ביטוי בגופן זה.

שאלה 16 – לה קורבוזייה

בתמונה 8 מוצג "ביתן הרוח החדשה" שתוכנן על ידי לה קורבוזייה ופייר ז'נרה.

לה קורבוזייה הוא מאבות האדריכלות המודרנית.

- (6 נק') א. ציינו **שלושה** מן העקרונות של האדריכלות המודרנית שניסח לה קורבוזייה.
- (6 נק') ב. הסבירו כיצד כל **אחד** מן העקרונות שצינתם בא לידי ביטוי בביתן הרוח החדשה.
- (4 נק') ג. העקרונות שניסח לה קורבוזייה בשנות השלושים של המאה העשרים באים לידי ביטוי עד היום בבנייני מגורים. בחרו ב**אחד** העקרונות, והסבירו כיצד הוא מתבטא בבנייני מגורים בימינו.

שאלה 17 – כרזות

בתמונה 9 מוצגת הכרזה "נסיעה במטוס DC-2, שוויץ" שעיצב הרברט מאטר, ובתמונה 10 מוצגת כרזת פרסומת לעפרונות פילה שעיצב לוצ'יו ונה.

- (6 נק') א. תארו את כרזת הפרסומת לנסיעה במטוס. בתשובה התייחסו לדימויים, לקומפוזיציה, לצבעוניות ולטיפוגרפיה.
- (6 נק') ב. תארו את כרזת הפרסומת לעפרונות פילה. בתשובה התייחסו לדימויים, לקומפוזיציה, לצבעוניות ולטיפוגרפיה.
- (4 נק') ג. שתי הכרזות נועדו לצורכי פרסום, אך יש בהן גם מסר אידאולוגי. הסבירו את המסר האידאולוגי בכל כרזה.

שאלה 18 – כלים

בתמונות 11 ו-11ב מוצגים קנקני תה שעיצב כריסטופר דרסר, ובתמונה 12 מוצג קומקום אלסי שעיצב מייקל גרבס. הקנקנים והקומקום נוצרו בהפרש של כמאה שנים, ובאה בהם לידי ביטוי התפיסה של "צורה בעקבות תפקוד" (form follow function).

- (6 נק') א. הסבירו את התפיסה "צורה בעקבות תפקוד".
- (7 נק') ב. בכל אחד מן הכלים, הסבירו קוד חזותי **אחד** המבטא את התפיסה "צורה בעקבות תפקוד".
- (3 נק') ג. ציינו מהו החידוש שבא לידי ביטוי בקומקום אלסי.

שאלה 19 – אטורה סוטסאס

בתמונות 13א ו-13ב מוצגת מכונת הכתיבה "ולנטיין" שעיצב אטורה סוטסאס, וכן האריזה של מכונת הכתיבה. אטורה סוטסאס עיצב מוצרים המשתייכים לשני סגנונות עיצוב – מודרניסטי ורדיקלי.

- (6 נק') א. תארו את מכונת הכתיבה. בתשובה התייחסו לצורות, לצבעוניות ולאופן השימוש.
- (5 נק') ב. הסבירו שני מאפיינים של העיצוב המודרניסטי שבאים לידי ביטוי במכונת הכתיבה.
- (5 נק') ג. הסבירו כיצד העיצוב הרדיקלי בא לידי ביטוי בשמה של המכונה, בצבעה ובתפקידה.

שאלה 20 – מבט על ירושלים

בתמונה 14 מוצגת היצירה "נער תימני" של שמואל בן דוד, ובתמונה 15 מוצגת היצירה "בקר בפלשתינה" של פרנץ קראוס.

- (6 נק') א. הסבירו שלוש מן המטרות של הקמת בית הספר לאומנות בצלאל.
- (6 נק') ב. תארו כיצד מוצגת ירושלים בכל אחת מן היצירות. בתשובה התייחסו לדימויים ולצבעוניות.
- (4 נק') ג. הסבירו את נקודת המבט בכל אחת מן היצירות.

בהצלחה!